

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

Rexa Dezső

Cím:

Emlékezünk régiokról

Forrás:

Újság

Pap.
(Hely)

1943. IV. 12.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Ol)

Osztályozás

Tárgy

725.092.1

Hely

Idő

"1943"

Személy

Emlékezünk régiokról

Iris REXA DEZSŐ

A Kovács-utca a Belvárosban

Alig akad belvárosi bennszülött, aki tudjon kerületének ilyen nevű utcájáról. Emlékezni pedig senki sem fog rá, hiszen kétszáz esztendeje is elmúlt annak, hogy létezett. Valamikor a Váci kapu-utca és a Vám-utca között volt és átvágta az Ispotály-utcat.

Persze, a mai ember még mindig nincsen tisztában vele, merre keresse a nyomát. Nem csodal! Mert hiszen a kurta és nem is valami széles Kristóf-tér — akkor utca-számba ment és mivel ugyszólván a Váci kapu küszöbénél nyílt, elnevezték — Váci kapu-utcának.

A mai Párisi-utca akkoriban két utcának számított. Éleesebben tört meg, mint ma; a felső része az Invalidusok utcájától (ma Városház-utca) az Uri-utcáig (ma Petőfi Sándor-utca) volt a Kereszt-utca, az alsó része: innen a Lipót-utcáig (ma Váci-utca) volt a Vám-utca.

E két utca között megvolt már akkor is az a kis utcácska, amelyet a legutóbbi időig a benne levő Korona-kávéházról és Korona-sörház-

ról Korona-utcának hívtunk, de amelyet nemrég a csaknem folytatását képező Régi posta-utcával egyesítették. Ennek a neve a mai központi városháza épületéről, ami akkorában az invalidusok, a török háborúk rokkantjainak számára épített kórház volt, — Ispotály-utca volt.

Hát igen! Ezek az utcák tudnának beszélni arról a Kovács-utcáról, mert a Párisi-utca most épült

sarokháza alsó, nyugatfelé eső homlokzatának a vonalában nyílt északnak és a Kristóf-tér déli házsorának azon a részén, ahol a Szénássy kelmésboltja végződik — ért véget. Az utca eltűnt; már a mult század legelső éveiben sem volt nyoma. Beépítették.

Érthetetlenek voltak mindenkori ezek a pestiek! Akkor persze, amikor a várost övező bástyafalak a város biztosságát jelentették — akkor volt értelme — vagy legalább magyarázata annak —, hogy a városban beépítettek minden talpalatnyi földet. Tér a városban csak ott volt, ahová a muszáj parancsolta; így lett Vásár-tér, Széna-tér, Buza-tér, Fő-tér. NNo meg a temp-

lomok körül vagy előtt képződtek kisebb-nagyobb terek. De ahol csak lehetett, ott már beépítettek mindent. Így néhány évtizedig volt csak Kovács-utca Pesten, hamarosan, mint szükségtelent beépítették. Pedig hát ott volt Pestnek a Rákos végeleáthatatlan mezeje, hely lett volna bőven építkezésre, de hagyták, legyen ott a homok az ur...

Mikor a mai Rákóczi-uton — ami akkor a kerepes-hatvani országút volt, s az 1808-ban lebontott Hatvani kapun túl nyult bele a nagy Alföldbe — felépült a Szent Rókus-kórház, meg a templom, amelyik akkoriban csak a Rákoson legelésző nyájak, csordák és kondák őrzői, a római hitű istenfélő pásztorok, csordások és kondások számára állott ott, hogy a sok káromkodás, lábasjóság-sikkasztás és lökötés bűnét legyen hol leimádkozniok — amerre a szem ellátott —, ház még sehol nem állott. Csak későbbben, a századforduló előtt kezdett a mai Erzsébetváros (ami akkor még Terézvárosnak számított) kissé épülni.

Mondom, a városban szükség volt minden beépíthető területre, így épült be a Kovács-utca is. Ez az utca nevét onnan kapta, hogy amikor a hajóhid — amelyik a mai

Tórr István-, utóbb aztán a Deák Ferenc-utca tengelyébe nyult át a Dunán —, a fel-, vagy leuszó hajók előtt, középészén meg kellett, hogy nyílják, a hid középső része kikapcsolva lefelé fordult. A hidat ilyenkor le kellett zárni s a forgalom néha órák hosszan át szünetelt. Ilyenkor a járókelők az időt a hidfőnél levő traktérosnál töltötték; iván nyáron habzó sört, télen párolgó csáját. A szekeresek és hajásárok alkalmatosságaikkal és állataikkal ott rostokoltak a hidhoz vezető utvonalon. Az állatok a Szervita tér Szűz Mária-szobra körül álldogáltak, heverték és bizony nagy volt a piszok. Sok panasz volt emiatt mindaddig, míg a Széchenyi Lánchídja meg nem épült.

Az ilyen kényyszerű várakozások alkalmával mindig szükséges volt, hogy legyen kovácsmester kéznél, aki a szekéren, saroglyán, löcsön, kisafán támadt hibákat rendbehozza, a homokban elvesztett patkót újra felferje.

Valószínű, hogy ebben a kis utcában — persze inkább a hidfelé eső részen —, lehettek a kovácsműhelyek, itt verték a legények a tüzes vasakat és a város innen adta az utcának azt a nevet, amelyen most emlegetjük.

Hogy pedig a belvárosi Kovács-utcáról szót ejtünk, nem minden apropos nélkül tesszük.

Ugyanis a régen eltűnt utcácska egy darabkája megújodottan ott van most a Párisi-utca északi házsorában. A Belváros légujabb bérpalotája, az egykori Orczy bárók főuri otthonának helyén a Petőfi Sándor-utcai sarkon, a saroktól vagy tíz tizenöt bakalépésnyire széles, tágas átjáróval bir, mely a Petőfi Sándor-utca felől a Párisi-utca felé irányuló részét körülbelül egy darabja a réges-régi, kétszáz esztendő előtti Kovács-utcának.